

**Možnost
být kritický**

Zatímco rétorika zaměřená na akademické svobody se v oblasti vysokoškolského vzdělávání i nadále prosazuje, rozlišit jednotlivé principy, které se skrývají za slovy, může být mnohdy obtížné. Někdy se může zdát, že lehkovážné, avšak časté zřeknutí se mantry akademických svobod není nic víc než nutným rituálem, který má legitimizovat vstup do akademické obce. V praxi to znamená, že akademické svobody jsou často špatně pochopeny, zamítnuty jako elitářské či nově definovány k nepoznání, a to až do okamžiku, kdy se jednotliví učenci snaží obhájit svůj vlastní postoj.

Ne vždy byl akademickým svobodám projevován tak malý respekt. Tato kapitola připomíná, jak významné byly akademické svobody v minulosti pro ty, kteří pracovali ve vysokém školství, a to nejen jako způsob osobního zajištění nebo abstraktního přesvědčení, ale jako základní princip vědecké práce, stěžejní pro intelektuální a společenské cíle, které spojují pokrok ve vědě s hledáním pravdy.

Úloha vysokých škol v uchování, ochraňování a prosazování vědění byla až donedávna založena na zásadách pravdivosti a racionality, což bychom mohli vysledovat až k myšlenkám vzdělanosti spojeným s osvícenstvím. Akademické svobody byly nezbytným předpokladem k tomu, aby učenci mohli jednak kritizovat stávající názory a jednak navrhopvat nové myšlenky. Odmítnutí a nové definování akademických svobod, k nimž docházelo v průběhu nejméně posledních tří desítek let, představují značnou výzvu pro liberální akademický projekt. Tato kapitola uvádí historický vývoj akademických svobod v kontextu aktuálních debat v rámci vysokoškolského vzdělávání.

Zpět k prvním principům

Jedna z prvních formálních definic akademických svobod se objevuje v roce 1915 v *Prohlášení o zásadách akademických svobod a definitivy*, předloženém nově zřízenou Americkou asociací univerzitních profesorů

(AAUP). AAUP nebyla nekoncepována s primárním cílem bránit akademické svobody, ale spíše aby „prohloubila profesionalizaci profesorství“ (Tiede, 2014, s. 1) a aby poskytla hlas vědcům v rychle se měnícím vysokém školství. Zakládající členové AAUP, zejména Arthur Lovejoy, James McKeen Cattell a E. R. A. Seligman, teprve nedávno prosadili pojetí akademických svobod jako jednoho z požadovaných prvků, jehož pravomoc na univerzitě by měla být svěřena spíše učencům než správcům. Tvrdili, že zásady definitivy a profesní autonomie učenců vyučovat, bádát a spravovat své záležitosti podle svého nejlepšího vědomí jsou nezbytné pro zachování akademických standardů.

Zřízení AAUP a její následné zaměření se na akademické svobody do značné míry vzešlo z pragmatické reakce na řadu ostře sledovaných incidentů, v nichž profesori buď rezignovali, nebo byli propuštěni ze svých univerzit, neboť zastávali názory, které byly v rozporu s učením církve nebo přesvědčením finančních sponzorů těchto institucí. V průběhu 90. let 19. století došlo k rozsáhlému propouštění z amerických univerzit v důsledku volebních neúspěchů politické strany ovládající státní legislativu. V roce 1895 byl Edward Bemis, profesor ekonomie a historie, propuštěn z Chicagské univerzity poté, co se o jeho souhlasu s kauzou stávkujících dělníků referovalo v tisku. Prezident Brownovy univerzity, E. Benjamin Andrews, rezignoval na svůj post v roce 1897 v reakci na žádost členů správní rady, že by měl „uplatňovat zdrženlivost při vyjadřování svých názorů“ (Tiede 2014, s. 22). Čekalo se, že obchodní magnát a filantrop Rockefeller odevzdá po promoci svého syna Brownově univerzitě velký dar. Když ale univerzita žádný takový dar neobdržela, její správci svalili vinu na Andrewse, hlasitého obhájce monetizace státního dluhu. Andrews odstoupil s prohlášením, že by nebyl schopen splnit přání správní rady, „aniž by se vzdal přiměřené svobody vyjadřování [...], bez níž by měl sebeštedřejší nadační příspěvek pro vzdělávací instituci malou cenu“ (Tiede 2014, s. 22).

V předchozím roce 1896 byl sociolog Edward Ross propuštěn ze Stanfordovy univerzity, protože ve výuce vyjádřil své názory, které byly kritické vůči jedinému sponzoru instituce, Jane Leland Stanfordové. V reakci na jeho odchod několik dalších profesorů buď odstoupilo, nebo bylo odvoláno ze svých funkcí. Tento konflikt mezi akademiky a mecenášem přiměl o pět let později Americké hospodářské sdružení vydat první zprávu o porušování akademických svobod v USA. Arthur Lovejoy, jeden z profesorů, kteří odešli ze Stanfordu v reakci na Rossův případ, přijal místo na Univerzitě Johnse Hopkinse, kde vydal „Hopkinsovu výzvu“ k založení sdružení, „aby byly vytvořeny podmínky jak pro autoritativní vyjádření veřejného mínění

středoškolských a vysokoškolských učitelů, tak pro případné kolektivní jednání a udržení a prosazení profesních standardů“ (Tiede 2014, s. 22).

Toto sdružení, z něhož se později stala AAUP, se ustavilo 1. ledna 1915 v New Yorku a zvolilo filozofa a pedagoga Johna Deweye za svého inauguračního prezidenta. První výbor AAUP, Výbor pro akademické svobody a definitivu, vedl E. R. A. Seligman a jeho bezprostředním úkolem bylo reagovat na jeden konkrétní incident, a to propuštění čtyř profesorů (a následné odstoupení patnácti dalších) na Utažské univerzitě. Vyšetřování této události vedlo ke zveřejnění *Prohlášení o zásadách akademických svobod*. Jakkoliv bylo původně pragmatické, toto *Prohlášení* sloužilo celé století jako základní pilíř v diskusích o akademických svobodách. Jedním z důvodů, proč tak dlouho přetrvalo, je vnitřní vztah mezi akademickými svobodami a plněním akademického „poslání“, které Dewey popsals jako „nic jiného než zjišťování a šíření pravdy“ (Haskell, 1996, s. 68).

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, podle *Prohlášení* z roku 1915 je akademická svoboda složena ze tří hlavních prvků: „svobody bádání a výzkumu, svobody výuky na univerzitě nebo fakultě a svobody mimoškolního vyjádření a jednání“. Zásadním pro tuto koncepci akademických svobod bylo uznání, že práce v akademické obci je odlišná od jiných forem zaměstnání v soukromém podnikání a že učenci hrají určitou sociální roli ve vztahu k poznání, což jim propůjčuje povinnost „předávat výsledky jejich vlastního zkoumání a reflexe i zkoumání jejich kolegů odborníků jak studentům, tak široké veřejnosti“. Aby mohli tuto roli uskutečnit, potřebovali pracovat „beze strachu a nestranně“ tak, že

v zájmu společnosti jako celku je, že to, co vypadá jako závěry lidí vzdělaných a zaměřených na hledání pravdy, budou ve skutečnosti závěry těchto lidí, a ne ozvěna názorů laické veřejnosti nebo jedinců, kteří sponzorují nebo spravují vysoké školy.

Jak budeme zkoumat v této kapitole dále, *Prohlášení* AAUP bylo podmíněné tehdejší dobou. Je prodchnuté ambicemi odebrat vědění z rukou amatérů a profesionalizovat jeho provozování v akademickém prostředí a v tomto smyslu je jednoznačně „elitářské“. Nicméně jeho základní zásady se nevztahují na konkrétní podmínky a činnost těch, kteří pracovali v oblasti vysokoškolského vzdělávání v roce 1915, ale k liberální vědecké metodě a osvícenským myšlenkám o povaze vědění. Cary Nelson ve spisu *No University Is an Island* naznačuje, že *Prohlášení* „spočívá na vědecké metodě jako modelu pro ideální uplatnění akademických svobod. V širokém multidisciplinárním kontextu to znamená racionalitu, ochotu testovat

hypotézy ve vztahu k důkazům, otevřenost vůči protiargumentům kolegů a podobně“ (2010, s. 24).

Počátky akademických svobod

Jedním z důvodů, proč *Prohlášení AAUP* obstálo ve zkoušce času, je to, že připomíná mnohem starší filozofické diskuse o duchovní svobodě jako zásadním předpokladu pro posouzení existujících znalostí, rozvoj nových myšlenek a původních stanovisek. Taková představa o vztahu mezi svobodou, kritičností a snahou o dosažení poznání se prvně objevila ve starověkém Řecku. Sokrates, Aristoteles a Platon mají zásluhu na podpoře ideálů svobody projevu a svobodného bádání. Intelektuálové se ve starověké akademii „věnovali umění kritické debaty, kladení otázek a hledání řešení“ (Poch, 1993, s. 3 v Papadimitriou, 2011). Bylo zaznamenáno, že Sokrates obhajoval svobodu neustále provokovat lidi na agoře neboli tržišti s tím, že pouze bohové jsou moudří a lidé mohou být moudří jen za předpokladu, že uznají svoji vlastní nevědomost (Annas, 2000, s. 59). Protože byl odsouzen k trestu smrti za to, že svými myšlenkami kazí mládež v Aténách, uvádí se často jeho obrana proti vzneseným obviněním jako první zaznamenané prohlášení o potřebě svobody při výuce (Hofstadter, 1996, s. 3).

Je důležité si uvědomit, že pro Sokrata svoboda dotazovat se nebyla ani tak zvláštním privilegiem učených, jako spíše povinností každého. Sokratovskou teorii akademických svobod můžeme považovat za bližší obecným individuálním právům na svobodu projevu než právům, která závisejí na profesionální legitimitě mluvčího. Oproti tomu pro Aristotela intelektuální svoboda představovala privilegium zasloužené díky získanému vědění. Napsal, že „Všichni lidé touží ze své podstaty po poznání“ a že „lidé se nejvíce podobají bohům v poznávání“ (O'Brien, 1998, s. 35). Z této tradice vychází přesvědčení, že svoboda bádání, konkrétně ve formě výkonu funkce, je založena na prokázané odborné způsobilosti. Jedním z odkazů těchto starobylých počátků je, že akademické svobody jsou zakotveny v článku 16 řecké ústavy od roku 1975 (Papadimitriou, 2011, s. 105). Obecněji řečeno, jsme svědky vzniku dvou protichůdných názorů na akademické svobody, které přetrvávají dodnes: prohlášení o obecných právech na svobodu projevu na jedné straně a privilegovaného oprávnění na základě odborné způsobilosti na straně druhé.

O několik století později, v době osvícenství, byly tyto starobylé zásady revidovány a zprvu se zdálo, že sokratovská představa intelektuální svobody vyhrála. John Stuart Mill uznal dluh vůči Sokratovi, „všeobecně

uznávanému učiteli všech významných myslitelů, kteří od té doby žili“ (2005, s. 35). Osvícenští filozofové nejprve potvrdili princip, jenž zasahuje až do moderní éry, že svoboda je nezbytná pro pokrok vědění, protože povoluje kritiku a kolektivní hodnocení, jejichž prostřednictvím lze zpochybnit stávající názory a navrhnout nové myšlenky.

Před osvícenstvím bylo vědění na středověkých univerzitách zakotveno v tradici a náboženství: ospravedlnění jeho získávání a předávání spočívalo v tom, že mělo přivést lidi blíž k bohu. První evropské univerzity byly založené katolickou církví, a přestože byly do značné míry zaujaté přípravou mužů na kněžství, byly ovlivněny dílem Platona a sv. Augustina. Čerpaly z Platonovy Akademie a nabízely model pro „v zásadě nerušené neutilitářské studium vyššího duchovního záměru a osudu lidských bytostí“ (Carr, 2009, s. 5). Od okamžiku jejich založení se katolická církev výrazně zasloužila o nastolení principu, že univerzity mají být osvobozené od vnějšího vměšování, především ze strany rodičů a státu.

Jak ukazuje Conrad Russell ve své knize *Academic Freedom*, „nároky univerzit na akademické svobody byly vždy zakořeněny v intelektuální tradici vytvořené na obranu autonomie středověké církve“ (1993, s. 1). Tato obrana byla potřebná při ochraně jedinců, když se změnila náboženská příslušnost vládnoucích elit. K pronásledování, které mohlo skončit dokonce i smrtí, docházelo, když byla náboženská příslušnost učenců náhle konfrontována s vyznáním tehdejšího panovníka. V roce 1533 během anglické reformace byli protestantští učenci z New College Oxford vyhnáni a ostatní uprchli ze země nebo byli zabiti, protože se nevzdali svého náboženského přesvědčení. Luterána Petera Quinbyho zavřeli v kolejní věži a nechali zemřít hladem (Prickard, 2010, s. 70).

Na středověkých univerzitách se princip „svobody“ zrodil k obraně společenské sféry, do níž by stát nemohl vstoupit. Nicméně vztah mezi univerzitami a státem by se dal nejlépe popsat jako nejednoznačný. Navzdory požadavkům na institucionální autonomii žádaly univerzity od svého založení fyzickou ochranu a určitou míru zdrojů, často ve formě finančních dotací od státu nebo panovníka. Russell popisuje tento vztah jako případ „vznešeného prohlášení o intelektuální nezávislosti v kombinaci s totální fyzickou závislostí“ (1993, s. 17). To umožňovalo pouze omezenou svobodu: univerzity měly určitý stupeň institucionální autonomie vůči státu, pokud nezpochybňovaly autoritu vládnoucího panovníka. Zároveň byly plně pod kontrolou církve. V mnoha ohledech to znamenalo, že katolická církev často sloužila v roli cenzora jménem státu. Kupříkladu to byla církev, která v roce 1546 zveřejnila *Index Librorum Prohibitorum*, seznam zakázaných knih.

A co je důležité, osvobození univerzit od státních zásahů neznamena-
lo současně svobodu pro jednotlivé akademiky, aby kritizovali církve at'
již jako instituci, nebo její učení. Jelikož personální obsazení a autorita
církve a univerzity byly úzce propojené, zpochybňování dominantní ná-
boženské ideologie se v ambitech akademického světa objevilo jen zřídka;
institucionalizované vytváření a předávání znalostí bylo ze své podstaty
spojeno spíše s božskou koncepcí pravdy. Intelektuální posun, jenž nastal
počátkem osvícenství, proto představoval závažnou hrozbu pro autoritu
církve. Například prohlášení filozofa Reného Descarta z roku 1637, *cogito
ergo sum*, díky svému zaměření na jednotlivce a umístění zdroje lidského
poznání do nitra člověka zpochybnilo církevní pohled na boha jako zdroj
vědění a autority.

Nejpodstatnější je, že Descartes vytvořil metodologii pro získávání
poznatků na základě zásad skepticismu a pochybností. Z ní můžeme vy-
sledovat první pilíře vědecké metody. I když později osvícenští filozof-
ové odmítli mnoho Descartových poznatků, znovu potvrdili význam jeho
metodologického přístupu, který se stal charakteristickým rysem trvalého
liberálního akademického projektu. Descartes si dával velký pozor, aby ne-
došlo k přímé konfrontaci s katolickou církví; byl si dobře vědom toho, že
Galilea uvěznili, protože zastával koperníkovský pohled na sluneční sou-
stavu. V důsledku toho Descartes během svého života potlačil velkou část
svého díla, zatímco jiné spisy, včetně značné části jeho *Rozpravy o metodě*,
byly zveřejněny anonymně.

Teprve o 150 let později mohl Kant, písíci *Spor fakult* (1979 [1798]),
vyzdvihnout potřebu přechodu od založení vědění v náboženské autoritě
k sekulárnějšímu, racionálnímu a empirickému zdroji jeho legitimacy. Už
tehdy se tento učitel a učenec na univerzitě v Královci setkával po celý
svůj profesní život s formální cenzurou. Ta se nejzřetelněji projevila v roce
1788, když se státní úředníci a panovník sjednotili v kampani za „potlačení
osvícenství“ (Gregor, 1979, s. xi). Byl schválen nový cenzurní edikt, kte-
rý zamýšlel omezit „impulzivnost dnešních tzv. osvícenců“ (Gregor, 1979,
s. x) tak, že postavil mimo zákon všechna pojednání o náboženských otáz-
kách. V roce 1795 nařídili ministři pruské vlády Královecké univerzitě, aby
zakázala všem profesorům vyučovat Kantovu filozofii náboženství (Gre-
gor, 1979, s. xi).

Práce přivedla Kanta do přímého sporu s tehdejšími „biblickými teolo-
gy“ a musel psát takovým způsobem, aby obešel represivní zákony cenzu-
ry. Ve své osobní korespondenci si stěžoval, že cenzurní komise v Berlíně
se nevypořádala s jeho argumenty s rozumem, ale s „klatbou spuštěnou
z mračen byrokracie“ (Gregor, 1979, s. viii). Přes zápas s cenzory Kant

formuloval obranu intelektuální svobody srovnáním poslušnosti vyžadované od úředníka, který je placen za plnění veřejných úkolů, se svobodou učence:

... duchovní jako zástupce státu nemá svobodu přít se s principy církve, když promlouvá ke své kongregaci: zde se vyžaduje poslušnost, ne polemika. Ale tentýž muž jako vědec má úplnou svobodu argumentovat, komunikovat s odbornou světovou veřejností s použitím vlastního zdravého rozumu v náboženských otázkách. Ve svém kázání mluví ve jménu církve a podle jejího diktátu: ve svých akademických spisech hovoří volně svým vlastním jménem. (Gregor, 1979, s. ix)

Kant tvrdí, že s rolí odborníka jsou spojené určité závazky, které omezují svobodu projevu; jeho koncepce učence se však nezakládala na profesionálním státním funkcionáři, ale na nezávislém, kriticky svěbytném jednotlivci.

Osvícenství sedmnáctého a osmnáctého století znamenalo paradigmatický předěl v intelektuální tradici středověku a umožnilo, že se do popředí dostal koncept poznání založený na sekulárním pohledu na pravdu. Empirické důkazy a individuální odůvodnění nahrazuje náboženskou víru. Kant tvrdil, že schopnost uvažování, tudíž základ kritického myšlení a autority poznání, se nachází v myslích jednotlivců; tím se lidé odlišují od zvířat (Scruton, 2001, s. 92). Naznačoval, že objektivní poznání je možné pouze prostřednictvím syntézy zkušeností a rozumu, což „přesahuje úhel pohledu osoby, která jím disponuje, a pronáší legitimní soudy o světě, který je na ní nezávislý“ (Scruton, 2001, s. 27). Kantovo popírání náboženských základů vědění nebylo odmítnutím pravdy; spíše zastával názor, že individuální rozum a empirické důkazy jsou při hledání pravdy těmi nejlepšími způsoby.

Kant měl za to, že vědění shrnuje vlastní pravdy odvozené od objektivní nezávislého úsudku. Prohlásil: „Rozum je ze své podstaty svobodný a nepřipouští žádný příkaz pokládat něco za pravdivé“ (1979, s. 29). Považoval pravdu za závislou na individuální svobodě uvažování; poznání a porozumění by se mohly rozvíjet kupředu pouze v případě, pokud by lidé směli svobodně rozvíjet svůj vlastní vnitřní rozum. Jak tvrdil, „Pravda získává více i díky omylům toho, kdo na základě náležitosti studia a přípravy myslí samostatně, než díky pravdivým názorům těch, kteří je zastávají jen proto, poněvadž se neobtěžují přemýšlet“ (2009, s. 3). Kantova výzva církvi a státu spočívá v jeho přesvědčení, že lidská svoboda, která vede ke špatným závěrům a omylům, je v konečném důsledku lepší pro nalezení

poznání, než když je lidem upírána příležitost myslet vlastní hlavou a jsou jim sdělovány předem dané pravdy.

Kant navrhl, aby univerzita – zejména filozofická fakulta s její relativní svobodou bez profesionálního omezení, jímž jsou zatíženy ostatní tři fakulty práva, lékařství a teologie – hrála roli v ochraně kritického rozumu před politickou a církevní autoritou ve prospěch širší společnosti. Aby to však bylo možné, filozofická fakulta potřebuje svobodu „vlastního úsudku o tom, co učí“ (1979, s. 25). „Středověká svoboda“ (Russell, 1993, s. 3), díky níž byly univerzity osvobozeny od státu, byla nezbytným předpokladem k tomu, aby mohly tuto úlohu plnit.

Navzdory Kantovu úsilí trvalo několik desítek let, než vliv církve na univerzitách začal slábnout. Za gnozeologický pokrok související s osvícenstvím byli odpovědní především veřejní intelektuálové mimo formální rámec akademie; od učenců na univerzitách se očekávala poslušnost k učení církve. Walter Metzger, autor knihy *Academic Freedom in the Age of the University*, si všímá, do jaké míry v první polovině devatenáctého století zabránila trojice předpokladů („tradicionalismus jako vzdělávací cíl, „razítkování“ jako pedagogická metoda, nezávanost mladých jako hlavní očekávání“) byt' jenom touze po akademické svobodě (1995, s. 5). Většina vysokých škol se snažila spojit „křesťanskou zbožnost a humanistické studium proti skeptickému racionalismu osvícenství“ (Metzger 1961, s. 3).

Akademické svobody na moderní univerzitě

Individuální intelektuální svoboda nebyla na počátku devatenáctého století významným rysem vysokých škol. InSTITUTE se snažily primárně spíše konzervovat než kritizovat nebo přispívat ke stávajícím poznatkům. Jsouce paternalistické a autoritářské, byly zaměřené na disciplínu a socializaci mladých mužů. Jedním z důsledků bylo zabránění rozvoji soukromé sféry, v níž by studenti i akademičtí pracovníci mohli svobodně experimentovat a otestovat nové myšlenky. Až od poloviny devatenáctého století se věci postupně začínaly měnit, do značné míry v důsledku vlivu německých (tehdy pruských) univerzit, jež byly v této době považovány za nejlepší na světě.

V roce 1848 pruská ústava potvrdila, že „věda a její výuka by měly být svobodné“. To vplynulo z konceptů *Lehrfreiheit*, svobody vyučovat, a *Lernfreiheit*, svobody učit se. Druhá uvedená svoboda odkazovala na práva studentů vybrat si studium, první mířila na moderní koncepci akademických svobod. Všeobecně se uznávalo, že profesori se mohou svobodně věnovat své odborné práci bez státních zásahů, což bylo dobře chráněno

vládními institucemi. Praxe najímání a udržení akademických pracovníků na základě jejich kompetence, nikoli na základě politické shody nebo zvýhodňování vedla k větší úspěšnosti a odbornosti fakulty. Neexistence politického omezení vyústila v rychlejší a inovativnější intelektuální rozvoj. Pruské univerzity byly ovlivněny Humboldtovou ideou výzkumné univerzity jako „akademicky autonomní instituce zasvěcené úsilí o dosažení poznání a pravdy“ (Carr, 2009, s. 6), i když toto upřednostňování čistého výzkumu mohlo být poměrně úzce specializované.

Řada amerických profesorů obdržela diplom na německých univerzitách a zažila výsledky těchto svobod v praxi. Představy o akademických svobodách si přivezli s sebou domů a začali prosazovat podobné podmínky ve svých vlastních institucích, obhajující akademické svobody na základě toho, že vedly k inovativnějšímu výzkumu a vědecké práci. Ve druhé polovině devatenáctého století se instituce připomínající moderní výzkumnou univerzitu začaly objevovat ve Spojených státech amerických. Není náhodou, že to bylo také během období, kdy se mnohé moderní profese začaly organizovat samy prostřednictvím zakládaných sdružení a formálních požadavků na přijetí. Americké vysoké školství začalo profesionalizovat akademické pracovníky i získávání vědomostí a zároveň si vydobylo své postavení v přípravě studentů na členství v profesní třídě. V této době zavedl Charles William Eliot, zakladatel Harvardovy univerzity, volitelný systém, který umožnil studentům získat specializované vzdělání na základě předpokládaných potřeb jejich zvolené budoucí kariéry (Menand, 1996, s. 7).

Od poloviny devatenáctého století se německé univerzity začaly odlišovat od svých britských protějšků, které zastávaly liberálnější koncept vědecké práce, jak to shrnul kardinál John Henry Newman v knize *The Idea of a University* (1852). Newman prosazoval, že vzdělávání nepotřebuje žádné vnější ospravedlnění: „Vědění je způsobilé být samo o sobě cílem. Takové je ustrojení lidské mysli, že jakýkoli druh vědění, pokud je to skutečné vědění, se odměňuje sám“ (1852, s. 130). Pro Newmana byl vztah mezi univerzitou a věděním ztělesněn učiteli, kteří byli nejen správci kolektivního intelektuálního kapitálu společnosti, ale plnili také důležitou společenskou úlohu v uvádění nové generace studentů do světa myšlenek, k němuž byli schopni přispět rozvojem jejich rozumu. Newman mohl s jistotou tvrdit, že „Vzdělání je slovo s velkým obsahem; je to příprava znalostí a je to předávání znalostí úměrné této přípravě“ (1852, s. 164). Newmanovu víru ve vědění jako takové pohánělo jeho náboženské poslání. Na konci devatenáctého století zůstávalo několik britských univerzit, alespoň navenek, stále do značné míry v područí tradic sahajících až do středověku.